

Dankwoord van de Voorzitter van de Eerste Kamer, René van der Linden, bij de uitreiking van de Gouden Medaille van de Fondation du Mérite Européen op 17 mei 2011 in de vergaderzaal van de Eerste Kamer

Het is voor de Eerste Kamer der Staten-Generaal een grote eer om hier als Kamer vanmiddag door La Fondation du Mérite Européen te worden gelauwerd voor haar bijdrage aan het Europese debat. Wie de lijst van laureaten van deze prestigieuze prijs uit het verleden in ogenschouw neemt, begrijpt waarom de toekenning van deze onderscheiding ons met gepaste trots en grote dankbaarheid vervult. Waar in het verleden de laureaten door de Fondation vaak om hun persoonlijke verdiensten voor de Europese eenwording werden geëerd, heeft de Fondation er thans toe besloten de verdiensten op Europees terrein van de Nederlandse Senaat als instituut te onderscheiden. Dit geeft de gouden medaille voor ons Senatoren en onze voorgangers extra glans. Ook onze medewerkers delen in dit eerbetoen.

Ik beschouw het bovendien als buitengewoon eervol voor deze Kamer dat zij de gouden medaille mag ontvangen uit handen van een groots Europeaan met een enorme staat van dienst in het Europese integratieproces. Ik doel op de heer Jacques Santer. Meneer de Voorzitter, ik wil u van harte dank zeggen. Ik dank u ook bijzonder hartelijk voor de warme, hartelijke woorden uitgesproken in uw laudatio.

Op de gouden medaille die deze Kamer zojuist kreeg uitgereikt, prijken de twaalf sterren van de Europese vlag. Deze staan symbool voor 'volonté politique européenne'. Ook zien we de beeltenis van de Griekse god Zeus die - in de gedaante van een stier - de Fenicische koningsdochter Europa schaakt. De afbeelding staat symbool voor "la volonté créatrice". De schaking van Europa door Zeus is een bekend thema in de Europese beeldende kunsten. Zelfs Rembrandt verbeeldde het thema in 1632 op een doek dat nu in het Paul Getty Museum in Los Angeles hangt.

Rembrandt leefde in de zogenaamde Gouden Eeuw van de Republiek der Vereenigde Nederlanden. In de zeventiende eeuw maakte de Republiek een ongekennde economische en culturele bloei

door. De handel bloeide als nooit tevoren, met Amsterdam als belangrijkste havenstad en commercieel centrum van de wereld. De stad oefende bovendien een magische aantrekkingskracht uit op buitenlanders: Vlamingen, Portugezen, Engelsen, Fransen, Duitsers en Polen. Gezanten van de Republiek zwermde uit over het continent en de wereld.

Het plafond boven deze monumentale vergaderzaal dateert ook uit de Gouden eeuw. De prachtige schilderijen, die wij vandaag de dag nog altijd kunnen bewonderen, kwamen tot stand tussen 1652 en 1657. Dit was toentertijd het gebouw van de Staten van Holland. Wie het plafond goed bekijkt, ziet door de vensters groepjes mensen nieuwsgierig naar binnen kijken. Het zijn de toenmalige handelspartners van de Republiek. We zien Polen, Perzen, Turken, Indiërs, Chinezen, Spanjaarden, Mexicanen, Fransen, Italianen, Russen en Duitsers. Zeker voor de moderne beschouwer ademen deze schilderijen uit de Gouden Eeuw de geest van openheid, van gerichtheid op de ons omringende wereld, Europees en mondiaal, van internationale verbondenheid, diplomatieke betrekkingen en handelsrelaties. Maar tegelijkertijd getuigen deze schilderijen ook van een buitenwereld die aandachtig meekijkt en belang stelt in wat de Staten van Holland in hun eigen gewest besdiscussiëren en besluiten .

De verleiding is groot deze prachtige zeventiende-eeuwse plafond-schilderingen op te vatten als metafoor voor de werkzaamheden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal op het terrein van Europese samenwerking. Europa kijkt mee naar wat de Senatoren in Nederland besdiscussiëren en besluiten en de Senatoren staan op hun beurt open voor en zijn betrokken bij de ontwikkelingen op het Europese continent en daarbuiten. In meer zakelijke, politieke beswoordingen laat die wisselwerking zich kernachtig samenvatten in twee feitelijke constatering voor wat Europa vandaag de dag voor Nederland betekent: “Europees beleid is grotendeels nationaal beleid” en “Nationaal beleid is deels Europees beleid”.

Dit komt ook tot uitdrukking in de benadering die Senatoren hebben ten aanzien van Europese samenwerking, Europees beleid en Europese wet- en regelgeving. De Eerste Kamer heeft een lange

traditie van aandacht en betrokkenheid bij Europa in brede zin en deze betrokkenheid is de afgelopen decennia enkel toegenomen. Vooruitlopend op het Verdrag van Lissabon heeft de Eerste Kamer haar Europese werkzaamheden de laatste jaren verder aangepast. Sinds 2009 worden Europese wetsvoorstellen rechtstreeks geëngendeerd in de vakcommissie met expertise en kennis van het onderwerp in kwestie. Door conferenties, expertmeeting, hoorzittingen en bijzondere bijeenkomsten animeert de Senaat het debat met de samenleving en verruimt het zijn kennis over Europese vraagstukken. Door de vernieuwde website Europapoort betreft de Senaat burgers en maatschappelijke organisaties bij zijn werkzaamheden. Het is ook een manier voor de Senaat om verantwoording af te leggen over zijn activiteiten en bij te dragen aan de versterking van de democratische legitimiteit van de Europese Unie.

De interparlementaire samenwerking gaat verder dan de Europese Unie. Bij de versterking van Europa als waardengemeenschap (mensenrechten, rechtsstaat, democratie) speelt de Raad van Europa onverminderd een belangrijke rol.

Leden van parlementaire assemblees, zoals die van de Raad van Europa, de OVSE, de NAVO en de Benelux, hebben in feite een dubbelmandaat. Hun werk in de parlementaire assemblees is integraal onderdeel van het parlementaire werk. Hun kennis, ervaring en internationaal netwerk bieden onmisbare inzichten voor de debatten in de nationale parlementen.

Wij zien de onderscheiding vooral ook als aansporing om ons parlementaire werk nadrukkelijk een verdere internationale inbedding te geven. Dit is nodig, omdat de internationalisering van de economie en de behartiging van het nationaal belang dit vergen.

Landen zijn niet meer soeverein over een aantal grote vraagstukken die onze toekomst in hoge mate bepalen.

Het is een misverstand om te denken dat landen de grote vraagstukken van deze tijd op terreinen als grondstoffenvoorziening, klimaat, energie, milieu, veiligheid en strijd tegen de armoede nog binnen hun nationale context kunnen oplossen.

Uitsluitend binnen de internationale context kunnen wij vanuit het nationaal belang effectief invloed op die ontwikkelingen uitoefenen. Er bestaat een gemeenschappelijke lotsverbondenheid we zijn

voor onze toekomst voor werk, welvaart, vrede, veiligheid een gemeenschappelijk sterk op elkaar aangewezen.

Europa staat voor andere opgaven dan zestig jaar geleden.

Wij moeten onze soevereiniteit delen met behoud van nationale en regionale identiteit. Het gaat om meer eenheid in verscheidenheid.

Nu en in de toekomst zijn sterke, slagvaardige en efficiënte Europese instituties nodig. In menig opzicht hebben wij juist niet de behoefte aan minder, maar aan meer Europa.

Van essentieel belang is draagvlak bij onze burgers.

De gevolgen van de financieel economische crisis zetten dit onmisbare draagvlak onder spanning. Nationale parlementen moeten de Europese instellingen voortdurend een kritische spiegel voorhouden. Dat geldt ook voor uitgaven van de Europese Unie en de begroting van het Europees Parlement.

Daarnaast moeten wij ons bewust zijn van de ontwikkelingen op mondiaal gebied. De sterke expansie van de economieën in Azië en Zuid-Amerika vergt dat Europa investeert in onderwijs, research en technologie. De nieuwe markten op andere continenten bieden Europa ook geweldige nieuwe mogelijkheden. De recente ontwikkelingen in het Midden-Oosten en Noord-Afrika hebben pijnlijk duidelijk gemaakt dat Europa op beslissende momenten nog onvoldoende met één stem spreekt.

Dames en heren,

Europees beleid is grotendeels nationaal beleid en nationaal beleid is deels Europees beleid. Dat hoeft in dit huis geen nader betoog. De toenmalige handelspartners van de Republiek die door de vensters in het plafond van deze plenaire zaal naar binnen kijken, hebben vandaag wellicht een andere gedaante gekregen, maar feitelijk zijn zij niet veranderd. Zij vormen de twaalf sterren aan het Europese firmament. Ze nodigen ons uit onze blik door de vensters naar buiten te blijven richten, naar Europa en de ons omringende wereld. Dat vergt een open oog en een brede visie van ons, als Senatoren, maar tegelijkertijd betrokkenheid, overtuiging en bezieling bij ons werk. Zoals Zeus in de gedaante van een stier Europa droeg, zo zijn wij Senatoren degenen die de parlementaire dimensie van het Europese integratieproces en daarmee Europa verder moeten dragen. Dank u wel.